

I. Zasady oceniania i sposoby sprawdzania osiągnięć edukacyjnych:

1. Ocenianie ma charakter systematyczny i wieloaspektowy.
2. Formy sprawdzania wiedzy i umiejętności: odpowiedzi ustne (obejmujące zakres trzech ostatnich zagadnień), prace pisemne, prace klasowe / sprawdziany (zapowiadane z tygodniowym wyprzedzeniem, obejmujące większą niż trzy zagadnienia partię materiału i trwające ponad pół godziny), testy sprawdzające (wiadomości i umiejętności), kartkówki (pisemna forma sprawdzająca znajomość trzech ostatnich zagadnień bez obowiązku wcześniejszego zapowiadania), samodzielnie opracowany materiał (np. referat, elementy wykładu, prezentacja multimedialna, projekt, itp.).
3. Ocena jest jawna i (na prośbę ucznia lub rodzica) szczegółowo uzasadniona.
4. Pozostałe zasady obowiązujące przy zastosowaniu ustalonych form sprawdzania wiedzy i umiejętności oraz tryb uzyskania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej określa Statut Szkoły.

II. Wymagania edukacyjne:

1. Substancje i ich przemiany

Ocena dopuszczająca:

Uczeń:

- zalicza chemię do nauk przyrodniczych,
- stosuje zasady bezpieczeństwa obowiązujące w pracowni chemicznej,
- nazywa wybrane elementy szkła i sprzętu laboratoryjnego oraz określa ich przeznaczenie,
- zna sposoby opisywania doświadczeń chemicznych,
- opisuje właściwości substancji będących głównymi składnikami produktów stosowanych na co dzień,
- definiuje pojęcie „gęstość” i podaje wzór na gęstość,
- przeprowadza proste obliczenia z wykorzystaniem pojęć masa, gęstość, objętość,
- wymienia jednostki gęstości,
- odróżnia właściwości fizyczne od chemicznych,
- definiuje pojęcie „mieszanina substancji”,
- opisuje cechy mieszanin jednorodnych i niejednorodnych i podaje przykłady tych mieszanin,
- opisuje proste metody rozdzielania mieszanin na składniki,
- definiuje pojęcia „zjawisko fizyczne” i „reakcja chemiczna”,
- podaje przykłady zjawisk fizycznych i reakcji chemicznych zachodzących w otoczeniu człowieka,

- definiuje pojęcia „pierwiastek chemiczny” i „związek chemiczny”,
- dzieli substancje chemiczne na proste i złożone oraz na pierwiastki i związki chemiczne,
- podaje przykłady związków chemicznych,
- dzieli pierwiastki chemiczne na metale i niemetale,
- podaje przykłady pierwiastków chemicznych (metali i niemetali),
- odróżnia metale i niemetale na podstawie ich właściwości,
- opisuje, na czym polegają rdzewienie i korozja,
- wymienia niektóre czynniki powodujące korozję,
- posługuje się symbolami chemicznymi pierwiastków (H, O, N, Cl, S, C, P, Si, Na, K, Ca, Mg, Fe, Zn, Cu, Al, Pb, Sn, Ag, Hg).

Ocena dostateczna:

wymagania na ocenę dopuszczającą oraz:

Uczeń:

- omawia, czym zajmuje się chemia,
- wyjaśnia, dlaczego chemia jest nauką przydatną ludziom,
- wyjaśnia, czym są obserwacje, a czym wnioski z doświadczenia,
- przelicza jednostki (masy, objętości, gęstości),
- wyjaśnia, czym ciało fizyczne różni się od substancji,
- opisuje właściwości substancji,
- wymienia i wyjaśnia podstawowe sposoby rozdzielania mieszanin na składniki,
- sporządza mieszaninę,
- dobiera metodę rozdzielania mieszaniny na składniki,
- opisuje i porównuje zjawisko fizyczne i reakcję chemiczną,
- projektuje doświadczenia ilustrujące zjawisko fizyczne i reakcję chemiczną,
- definiuje pojęcie stopy metali,
- podaje przykłady zjawisk fizycznych i reakcji chemicznych zachodzących w otoczeniu człowieka,
- wyjaśnia potrzebę wprowadzenia symboli chemicznych,
- rozpoznaje pierwiastki i związki chemiczne,
- wyjaśnia różnicę między pierwiastkiem, związkiem chemicznym i mieszaniną,
- proponuje sposoby zabezpieczenia przed rdzewieniem przedmiotów wykonanych z żelaza.

Ocena dobra:

wymagania na ocenę dostateczną oraz:

Uczeń:

- podaje zastosowania wybranego szkła i sprzętu laboratoryjnego,
- identyfikuje substancje na podstawie podanych właściwość,
- przeprowadza obliczenia z wykorzystaniem pojęć: masa, gęstość, objętość,

- przelicza jednostki,
- podaje sposób rozdzielenia wskazanej mieszaniny na składniki,
- wskazuje różnice między właściwościami fizycznymi składników mieszaniny, które umożliwiają jej rozdzielenie,
- projektuje doświadczenia ilustrujące reakcję chemiczną i formułuje wnioski,
- wskazuje w podanych przykładach reakcję chemiczną i zjawisko fizyczne,
- wskazuje wśród różnych substancji mieszaninę i związek chemiczny,
- wyjaśnia różnicę między mieszaniną a związkiem chemicznym,
- odszukuje w układzie okresowym pierwiastków podane pierwiastki chemiczne,
- opisuje doświadczenia wykonywane na lekcji.

Ocena bardzo dobra:

wymagania na ocenę dobrą oraz:

Uczeń:

- omawia podział chemii na organiczną i nieorganiczną,
- definiuje pojęcie „patyna”,
- projektuje doświadczenie o podanym tytule (rysuje schemat, zapisuje obserwacje i formułuje wnioski),
- projektuje i przewiduje wyniki doświadczeń na podstawie posiadanej wiedzy.

Ocena celująca:

wymagania na ocenę bardzo dobrą oraz:

Uczeń:

- opisuje zasadę rozdziału mieszanin metodą chromatografii,
- opisuje sposób rozdzielania na składniki bardziej złożonych mieszanin z wykorzystaniem metod spoza podstawy programowej,
- wykonuje obliczenia (zadania dotyczące mieszanin)

2. Składniki powietrza i rodzaje przemian, jakim ulegają:

Ocena dopuszczająca:

Uczeń:

- opisuje skład i właściwości powietrza,
- określa, co to są stałe i zmienne składniki powietrza,
- opisuje właściwości fizyczne i chemiczne tlenu, tlenku węgla(IV), wodoru, azotu oraz właściwości fizyczne gazów szlachetnych,
- podaje, że woda jest związkiem chemicznym wodoru i tlenu,
- tłumaczy, na czym polega zmiana stanu skupienia na przykładzie wody,
- definiuje pojęcie wodorki,
- omawia obieg tlenu i tlenku węgla(IV) w przyrodzie,
- określa znaczenie powietrza, wody, tlenu, tlenku węgla(IV),
- podaje, jak można wykryć tlenek węgla(IV),
- określa, jak zachowują się substancje higroskopijne,

- opisuje, na czym polegają reakcje syntezy, analizy, wymiany,
- omawia, na czym polega spalanie,
- definiuje pojęcia substrat i produkt reakcji chemicznej,
- wskazuje substraty i produkty reakcji chemicznej,
- określa typy reakcji chemicznych,
- określa, co to są tlenki i zna ich podział,
- wymienia podstawowe źródła, rodzaje i skutki zanieczyszczeń powietrza,
- wskazuje różnicę między reakcjami egzo- i endoenergetyczną,
- podaje przykłady reakcji egzo- i endoenergetycznych.

Ocena dostateczna:

wymagania na ocenę dopuszczającą oraz:

Uczeń:

- projektuje i przeprowadza doświadczenie potwierdzające, że powietrze jest mieszaniną jednorodną gazów,
- wymienia stałe i zmienne składniki powietrza,
- opisuje, jak można otrzymać tlen,
- opisuje właściwości fizyczne i chemiczne gazów szlachetnych, azotu,
- podaje przykłady wodorków niemetali,
- wyjaśnia, na czym polega proces fotosyntezy,
- wymienia niektóre zastosowania azotu, gazów szlachetnych, tlenku węgla(IV), tlenu, wodoru,
- podaje sposób otrzymywania tlenku węgla(IV) (na przykładzie reakcji węgla z tlenem),
- definiuje pojęcie reakcja charakterystyczna,
- planuje doświadczenie umożliwiające wykrycie obecności tlenku węgla(IV) w powietrzu wydychanym z płuc,
- wyjaśnia, co to jest efekt cieplarniany,
- opisuje rolę wody i pary wodnej w przyrodzie,
- wymienia właściwości wody,
- wyjaśnia pojęcie higroskopijność,
- zapisuje słownie przebieg reakcji chemicznej,
- wskazuje w zapisie słownym przebiegu reakcji chemicznej substraty i produkty, pierwiastki i związki chemiczne,
- opisuje, na czym polega powstawanie dziury ozonowej i kwaśnych opadów,
- podaje sposób otrzymywania wodoru (w reakcji kwasu chlorowodorowego z metalem),
- opisuje sposób identyfikowania gazów: wodoru, tlenu, tlenku węgla(IV),
- wymienia źródła, rodzaje i skutki zanieczyszczeń powietrza,
- wymienia niektóre sposoby postępowania pozwalające chronić powietrze przed zanieczyszczeniami,
- definiuje pojęcia reakcje egzo- i endoenergetyczne.

Ocena dobra:**wymagania na ocenę dostateczną oraz:**

Uczeń:

- określa, które składniki powietrza są stałe, a które zmienne,
- wykonuje obliczenia dotyczące zawartości procentowej substancji występujących w powietrzu,
- wykrywa obecność tlenku węgla(IV),
- opisuje właściwości tlenku węgla(II),
- wyjaśnia rolę procesu fotosyntezy w naszym życiu,
- podaje przykłady substancji szkodliwych dla środowiska,
- wyjaśnia, skąd się biorą kwaśne opady,
- określa zagrożenia wynikające z efektu cieplarnianego, dziury ozonowej, kwaśnych opadów,
- proponuje sposoby zapobiegania powiększaniu się dziury ozonowej i ograniczenia powstawania kwaśnych opadów,
- projektuje doświadczenia, w których otrzyma tlen, tlenek węgla(IV), wodór,
- projektuje doświadczenia, w których zbada właściwości tlenu, tlenku węgla(IV), wodoru,
- zapisuje słownie przebieg różnych rodzajów reakcji chemicznych,
- podaje przykłady różnych typów reakcji chemicznych,
- wykazuje obecność pary wodnej w powietrzu,
- omawia sposoby otrzymywania wodoru,
- podaje przykłady reakcji egzo- i endoenergetycznych,
- zalicza przeprowadzone na lekcjach reakcje do egzo- lub endoenergetycznych.

Ocena bardzo dobra:**wymagania na ocenę dobrą oraz:**

Uczeń:

- otrzymuje tlenek węgla(IV) w reakcji węglanu wapnia z kwasem chlorowodorowym,
- wymienia różne sposoby otrzymywania tlenu, tlenku węgla(IV), wodoru,
- projektuje doświadczenia dotyczące powietrza i jego składników,
- uzasadnia, na podstawie reakcji magnezu z tlenkiem węgla(IV), że tlenek węgla(IV) jest związkiem chemicznym węgla i tlenu,
- uzasadnia, na podstawie reakcji magnezu z parą wodną, że woda jest związkiem chemicznym tlenu i wodoru,
- planuje sposoby postępowania umożliwiające ochronę powietrza przed zanieczyszczeniami,
- identyfikuje substancje na podstawie schematów reakcji chemicznych,
- wykazuje zależność między rozwojem cywilizacji a występowaniem zagrożeń, np. podaje przykłady dziedzin życia, których rozwój powoduje negatywne skutki dla środowiska przyrodniczego.

Ocena celująca:**wymagania na ocenę bardzo dobrą oraz:**

Uczeń:

- opisuje destylację skroplonego powietrza.

3. Atomy i cząsteczki:**Ocena dopuszczająca:**

Uczeń:

- definiuje pojęcie materia i dyfuzja,
- opisuje ziarnistą budowę materii,
- opisuje, czym atom różni się od cząsteczki,
- definiuje pojęcia: jednostka masy atomowej, masa atomowa, masa cząsteczkowa,
- oblicza masę cząsteczkową prostych związków chemicznych,
- opisuje i charakteryzuje skład atomu pierwiastka chemicznego (jądro – protony i neutrony, powłoki elektronowe – elektrony),
- wyjaśni, co to są nukleony,
- definiuje pojęcie elektrony walencyjne,
- wyjaśnia, co to są liczba atomowa, liczba masowa,
- ustala liczbę protonów, elektronów, neutronów w atomie danego pierwiastka chemicznego, gdy znane są liczby atomowa i masowa,
- podaje, czym jest konfiguracja elektronowa,
- definiuje pojęcie izotop i dokonuje podziału izotopów,
- wymienia najważniejsze dziedziny życia, w których mają zastosowanie izotopy,
- opisuje układ okresowy pierwiastków chemicznych,
- podaje treść prawa okresowości,
- podaje, kto jest twórcą układu okresowego pierwiastków chemicznych,
- odczytuje z układu okresowego podstawowe informacje o pierwiastkach chemicznych,
- określa rodzaj pierwiastków (metal, niemetal) i podobieństwo właściwości pierwiastków w grupie.

Ocena dostateczna:**wymagania na ocenę dopuszczającą oraz:**

Uczeń:

- planuje doświadczenie potwierdzające ziarnistość budowy materii,
- wyjaśnia zjawisko dyfuzji,
- podaje założenia teorii atomistyczno--cząsteczkowej budowy materii,
- oblicza masy cząsteczkowe,
- opisuje pierwiastek chemiczny jako zbiór atomów o danej liczbie atomowej Z,
- wymienia rodzaje izotopów,
- wyjaśnia różnice w budowie atomów izotopów wodoru,
- wymienia dziedziny życia, w których stosuje się izotopy,

- korzysta z układu okresowego pierwiastków chemicznych,
- wykorzystuje informacje odczytane z układu okresowego pierwiastków chemicznych,
- podaje maksymalną liczbę elektronów na poszczególnych powłokach (K, L, M),
- zapisuje konfiguracje elektronowe,
- określa, jak zmieniają się niektóre właściwości pierwiastków w grupie i okresie.

Ocena dobra:

wymagania na ocenę dostateczną oraz:

Uczeń:

- wyjaśnia różnice między pierwiastkiem a związkiem chemicznym na podstawie założeń teorii atomistyczno-cząsteczkowej budowy materii,
- oblicza masy cząsteczkowe związków chemicznych,
- definiuje pojęcie masy atomowej jako średniej mas atomów danego pierwiastka, z uwzględnieniem jego składu izotopowego,
- wymienia zastosowania różnych izotopów,
- korzysta z informacji zawartych w układzie okresowym pierwiastków chemicznych,
- oblicza maksymalną liczbę elektronów w powłokach,
- zapisuje konfiguracje elektronowe,
- rysuje uproszczone modele atomów,
- określa zmianę właściwości pierwiastków w grupie i okresie.

Ocena bardzo dobra:

wymagania na ocenę dobrą oraz:

Uczeń:

- wyjaśnia związek między podobieństwami właściwości pierwiastków chemicznych zapisanych w tej samej grupie układu okresowego a budową ich atomów i liczbą elektronów walencyjnych,
- wyjaśnia, dlaczego masy atomowe podanych pierwiastków chemicznych w układzie okresowym nie są liczbami całkowitymi.

Ocena celująca:

wymagania na ocenę bardzo dobrą oraz:

Uczeń:

- oblicza zawartość procentową izotopów w pierwiastku chemicznym,
- opisuje historię odkrycia budowy atomu i powstania układu okresowego pierwiastków,
- definiuje pojęcie promieniotwórczość,
- określa, na czym polegają promieniotwórczość naturalna i sztuczna,
- definiuje pojęcie reakcja łańcuchowa,
- wymienia ważniejsze zagrożenia związane z promieniotwórczością,
- wyjaśnia pojęcie okres półtrwania (okres połowicznego rozpadu),

- rozwiązuje zadania związane z pojęciami okres półtrwania i średnia masa atomowa.

4. Łączenie się atomów. Równania reakcji chemicznych:

Ocena dopuszczająca:

Uczeń:

- wymienia typy wiązań chemicznych,
- podaje definicje: wiązania kowalencyjnego niespolaryzowanego, wiązania kowalencyjnego spolaryzowanego, wiązania jonowego,
- definiuje pojęcia: jon, kation, anion,
- definiuje pojęcie elektroujemność,
- posługuje się symbolami pierwiastków chemicznych,
- podaje, co występuje we wzorze elektronowym,
- odróżnia wzór sumaryczny od wzoru strukturalnego,
- zapisuje wzory sumaryczne i strukturalne cząsteczek,
- definiuje pojęcie wartościowość,
- podaje wartościowość pierwiastków chemicznych w stanie wolnym,
- odczytuje z układu okresowego maksymalną wartościowość pierwiastków chemicznych względem wodoru grup 1., 2. i 13.-17,
- wyznacza wartościowość pierwiastków chemicznych na podstawie wzorów sumarycznych,
- zapisuje wzory sumaryczny i strukturalny cząsteczki związku na podstawie wartościowości pierwiastków chemicznych,
- określa na podstawie wzoru liczbę atomów pierwiastków w związku chemicznym,
- interpretuje zapisy (odczytuje ilościowo i jakościowo proste zapisy), np.: H_2 , 2 H, 2 H_2 itp.
- ustala na podstawie wzoru sumarycznego nazwę prostych dwupierwiastkowych związków chemicznych,
- ustala na podstawie nazwy wzór sumaryczny prostych dwupierwiastkowych związków chemicznych,
- rozróżnia podstawowe rodzaje reakcji chemicznych,
- wskazuje substraty i produkty reakcji chemicznej,
- podaje treść prawa zachowania masy,
- podaje treść prawa stałości składu związku chemicznego.

Ocena dostateczna:**wymagania na ocenę dopuszczającą oraz:**

Uczeń:

- opisuje rolę elektronów zewnętrznej powłoki w łączeniu się atomów,
- odczytuje elektroujemność pierwiastków chemicznych,
- opisuje sposób powstawania jonów,
- określa rodzaj wiązania w prostych przykładach cząsteczek,
- podaje przykłady substancji o wiązaniu kowalencyjnym i substancji o wiązaniu jonowym,
- przedstawia tworzenie się wiązań chemicznych kowalencyjnego i jonowego dla prostych przykładów,
- określa wartościowość na podstawie układu okresowego pierwiastków,
- zapisuje wzory związków chemicznych na podstawie podanej wartościowości lub nazwy pierwiastków chemicznych,
- podaje nazwę związku chemicznego na podstawie wzoru,
- określa wartościowość pierwiastków w związku chemicznym,
- zapisuje wzory cząsteczek, korzystając z modeli,
- wyjaśnia znaczenie współczynnika stechiometrycznego i indeksu stechiometrycznego,
- wyjaśnia pojęcie równania reakcji chemicznej,
- odczytuje proste równania reakcji chemicznych,
- zapisuje równania reakcji chemicznych,
- dobiera współczynniki w równaniach reakcji chemicznych,

Ocena dobra:**wymagania na ocenę dostateczną oraz:**

Uczeń:

- określa typ wiązania chemicznego w podanym przykładzie,
- wyjaśnia na podstawie budowy atomów, dlaczego gazy szlachetne są bardzo mało aktywne chemicznie,
- wyjaśnia różnice między typami wiązań chemicznych,
- opisuje powstawanie wiązań kowalencyjnych dla wymaganych przykładów,
- opisuje mechanizm powstawania wiązania jonowego,
- opisuje, jak wykorzystać elektroujemność do określenia rodzaju wiązania chemicznego w cząsteczce,
- wykorzystuje pojęcie wartościowości,
- odczytuje z układu okresowego wartościowość pierwiastków chemicznych grup 1., 2. i 13.–17. (względem wodoru, maksymalną względem tlenu),
- nazywa związki chemiczne na podstawie wzorów sumarycznych i zapisuje wzory na podstawie ich nazw,

- zapisuje i odczytuje równania reakcji chemicznych (o większym stopniu trudności),
- przedstawia modelowy schemat równania reakcji chemicznej,
- rozwiązuje zadania na podstawie prawa zachowania masy i prawa stałości składu związku chemicznego,
- dokonuje prostych obliczeń stechiometrycznych.

Ocena bardzo dobra:

wymagania na ocenę dobrą oraz:

Uczeń:

- wykorzystuje pojęcie elektroujemności do określania rodzaju wiązania w podanych substancjach,
- uzasadnia i udowadnia doświadczalnie, że masa substratów jest równa masie produktów,
- rozwiązuje trudniejsze zadania dotyczące poznanych praw (zachowania masy, stałości składu związku chemicznego),
- wskazuje podstawowe różnice między wiązaniami kowalencyjnym a jonowym oraz kowalencyjnym niespolaryzowanym a kowalencyjnym spolaryzowanym,
- opisuje zależność właściwości związku chemicznego od występującego w nim wiązania chemicznego,
- porównuje właściwości związków kowalencyjnych i jonowych (stan skupienia, rozpuszczalność w wodzie, temperatury topnienia i wrzenia, przewodnictwo ciepła i elektryczności),
- zapisuje i odczytuje równania reakcji chemicznych o dużym stopniu trudności,
- wykonuje obliczenia stechiometryczne.

Ocena celująca:

wymagania na ocenę bardzo dobrą oraz:

Uczeń:

- opisuje wiązania koordynacyjne i metaliczne,
- wykonuje obliczenia na podstawie równania reakcji chemicznej,
- wykonuje obliczenia z wykorzystaniem pojęcia wydajność *reakcji*,

5. Woda i roztwory wodne :

Ocena dopuszczająca:

Uczeń:

- charakteryzuje rodzaje wód występujących w przyrodzie,
- podaje, na czym polega obieg wody w przyrodzie,
- podaje przykłady źródeł zanieczyszczenia wód,
- wymienia niektóre skutki zanieczyszczeń oraz sposoby walki z nimi,
- wymienia stany skupienia wody,
- określa, jaką wodę nazywa się wodą destylowaną,
- nazywa przemiany stanów skupienia wody,
- opisuje właściwości wody,

- zapisuje wzory sumaryczny i strukturalny cząsteczki wody,
- definiuje pojęcie dipol,
- identyfikuje cząsteczkę wody jako dipol,
- wyjaśnia podział substancji na dobrze rozpuszczalne, trudno rozpuszczalne oraz praktycznie nierozpuszczalne w wodzie,
- podaje przykłady substancji, które rozpuszczają się i nie rozpuszczają się w wodzie,
- wyjaśnia pojęcia: rozpuszczalnik i substancja rozpuszczana,
- projektuje doświadczenie dotyczące rozpuszczalności różnych substancji w wodzie,
- definiuje pojęcie rozpuszczalność,
- wymienia czynniki, które wpływają na rozpuszczalność substancji,
- określa, co to jest krzywa rozpuszczalności,
- odczytuje z wykresu rozpuszczalności rozpuszczalność danej substancji w podanej temperaturze,
- wymienia czynniki wpływające na szybkość rozpuszczania się substancji stałej w wodzie,
- definiuje pojęcia: roztwór właściwy, koloid i zawiesina,
- podaje przykłady substancji tworzących z wodą roztwór właściwy, zawiesinę, koloid,
- definiuje pojęcia: roztwór nasycony, roztwór nienasycony, roztwór stężony, roztwór rozcieńczony,
- definiuje pojęcie krystalizacja,
- podaje sposoby otrzymywania roztworu nienasyconego z nasyconego i odwrotnie,
- definiuje stężenie procentowe roztworu,
- podaje wzór opisujący stężenie procentowe roztworu.

Ocena dostateczna:

wymagania na ocenę dopuszczającą oraz:

Uczeń:

- opisuje budowę cząsteczki wody,
- wyjaśnia, co to jest cząsteczka polarna,
- wymienia właściwości wody zmieniające się pod wpływem zanieczyszczeń,
- planuje doświadczenie udowadniające, że woda: z sieci wodociągowej i naturalnie występująca w przyrodzie są mieszaninami,
- proponuje sposoby racjonalnego gospodarowania wodą,
- tłumaczy, na czym polegają procesy mieszania i rozpuszczania,
- określa, dla jakich substancji woda jest dobrym rozpuszczalnikiem,
- charakteryzuje substancje ze względu na ich rozpuszczalność w wodzie,
- planuje doświadczenia wykazujące wpływ różnych czynników na szybkość

rozpuszczania substancji stałych w wodzie,

- porównuje rozpuszczalność różnych substancji w tej samej temperaturze,
- oblicza ilość substancji, którą można rozpuścić w określonej objętości wody w podanej temperaturze,
- podaje przykłady substancji, które rozpuszczają się w wodzie, tworząc roztwory właściwe,
- podaje przykłady substancji, które nie rozpuszczają się w wodzie, tworząc koloidy lub zawiesiny,
- wskazuje różnice między roztworem właściwym a zawiesiną,
- opisuje różnice między roztworami: rozcieńczonym, stężonym, nasyconym i nienasyconym,
- przekształca wzór na stężenie procentowe roztworu tak, aby obliczyć masę substancji rozpuszczonej lub masę roztworu,
- oblicza masę substancji rozpuszczonej lub masę roztworu, znając stężenie procentowe roztworu,
- wyjaśnia, jak sporządzić roztwór o określonym stężeniu procentowym, np. 100 g 20-procentowego roztworu soli kuchennej.

Ocena dobra:

wymagania na ocenę dostateczną oraz:

Uczeń:

- wyjaśnia, na czym polega tworzenie wiązania kowalencyjnego spolaryzowanego w cząsteczce wody,
- wyjaśnia budowę polarną cząsteczki wody,
- określa właściwości wody wynikające z jej budowy polarnej,
- przewiduje zdolność różnych substancji do rozpuszczania się w wodzie,
- przedstawia za pomocą modeli proces rozpuszczania w wodzie substancji o budowie polarnej, np. chlorowodoru,
- podaje rozmiary cząstek substancji wprowadzonych do wody i znajdujących się w roztworze właściwym, koloidzie, zawiesinie,
- wykazuje doświadczalnie wpływ różnych czynników na szybkość rozpuszczania substancji stałej w wodzie,
- posługuje się wykresem rozpuszczalności,
- wykonuje obliczenia z wykorzystaniem wykresu rozpuszczalności,
- oblicza masę wody, znając masę roztworu i jego stężenie procentowe,
- prowadzi obliczenia z wykorzystaniem pojęcia gęstości,
- podaje sposoby zmniejszenia lub zwiększenia stężenia roztworu,
- oblicza stężenie procentowe roztworu powstałego przez zagęszczenie i rozcieńczenie roztworu,

- oblicza stężenie procentowe roztworu nasyconego w danej temperaturze (z wykorzystaniem wykresu rozpuszczalności),
- wymienia czynności prowadzące do sporządzenia określonej objętości roztworu o określonym stężeniu procentowym,
- sporządza roztwór o określonym stężeniu procentowym.

Ocena bardzo dobra:

wymagania na ocenę dobrą oraz:

Uczeń:

- proponuje doświadczenie udowadniające, że woda jest związkami wodoru i tlenu,
- określa wpływ ciśnienia atmosferycznego na wartość temperatury wrzenia wody,
- porównuje rozpuszczalność w wodzie związków kowalencyjnych i jonowych,
- wykazuje doświadczalnie, czy roztwór jest nasycony, czy nienasycony,
- rozwiązuje z wykorzystaniem gęstości zadania rachunkowe dotyczące stężenia procentowego ,
- oblicza rozpuszczalność substancji w danej temperaturze, znając stężenie procentowe jej roztworu nasyconego w tej temperaturze,
- oblicza stężenie roztworu powstałego po zmieszaniu roztworów tej samej substancji o różnych stężeniach.

Ocena celująca:

wymagania na ocenę bardzo dobrą oraz:

Uczeń:

- wyjaśnia, na czym polega asocjacja cząsteczek wody,
- rozwiązuje zadania rachunkowe na stężenie procentowe roztworu, w którym rozpuszczono mieszaninę substancji stałych.

6. Tlenki i wodorotlenki:

Ocena dopuszczająca:

Uczeń:

- definiuje pojęcie katalizator,
- definiuje pojęcie tlenek,
- podaje podział tlenków na tlenki metali i tlenki niemetali,
- zapisuje równania reakcji otrzymywania tlenków metali i tlenków niemetali,
- wymienia zasady BHP dotyczące pracy z zasadami,
- definiuje pojęcia wodorotlenek i zasada,
- odczytuje z tabeli rozpuszczalności, czy wodorotlenek jest rozpuszczalny w wodzie czy też nie,
- opisuje budowę wodorotlenków,
- zna wartościowość grupy wodorotlenowej,

- rozpoznaje wzory wodorotlenków,
- zapisuje wzory sumaryczne wodorotlenków: NaOH, KOH, Ca(OH)₂, Al(OH)₃, Cu(OH)₂,
- opisuje właściwości oraz zastosowania wodorotlenków: sodu, potasu i wapnia,
- łączy nazwy zwyczajowe (wapno palone i wapno gaszone) z nazwami systematycznymi tych związków chemicznych,
- definiuje pojęcia: elektrolit, nieelektrolit,
- definiuje pojęcia: dysocjacja jonowa, wskaźnik,
- wymienia rodzaje odczynów roztworów,
- podaje barwy wskaźników w roztworze o podanym odczynie,
- wyjaśnia, na czym polega dysocjacja jonowa zasad,
- zapisuje równania dysocjacji jonowej zasad (proste przykłady),
- podaje nazwy jonów powstałych w wyniku dysocjacji jonowej,
- odróżnia zasady od innych substancji za pomocą wskaźników,
- rozróżnia pojęcia wodorotlenek i zasada.

Ocena dostateczna:

wymagania na ocenę dopuszczającą oraz:

Uczeń:

- podaje sposoby otrzymywania tlenków,
- opisuje właściwości i zastosowania wybranych tlenków,
- podaje wzory i nazwy wodorotlenków,
- wymienia wspólne właściwości zasad i wyjaśnia, z czego one wynikają,
- wymienia dwie główne metody otrzymywania wodorotlenków,
- zapisuje równania reakcji otrzymywania wodorotlenku sodu, potasu i wapnia,
- wyjaśnia pojęcia woda wapienna, wapno palone i wapno gaszone,
- odczytuje proste równania dysocjacji jonowej zasad,
- definiuje pojęcie odczyn zasadowy.

Ocena dobra:

wymagania na ocenę dostateczną oraz:

Uczeń:

- wyjaśnia pojęcia wodorotlenek i zasada,
- wymienia przykłady wodorotlenków i zasad,
- wyjaśnia, dlaczego podczas pracy z zasadami należy zachować szczególną ostrożność,
- wymienia poznane tlenki metali, z których otrzymać zasady,
- zapisuje równania reakcji otrzymywania wybranego wodorotlenku,

- planuje doświadczenia, w których wyniku można otrzymać wodorotlenki sodu, potasu lub wapnia,
- planuje sposób otrzymywania wodorotlenków nierozpuszczalnych w wodzie,
- zapisuje i odczytuje równania dysocjacji jonowej zasad,
- określa odczyn roztworu zasadowego,
- opisuje doświadczenia przeprowadzane na lekcjach (schemat, obserwacje, wniosek)
- opisuje zastosowania wskaźników,
- planuje doświadczenie, które umożliwi zbadanie odczynu produktów używanych w życiu codziennym.

Ocena bardzo dobra:

wymagania na ocenę dobrą oraz:

Uczeń:

- zapisuje wzór sumaryczny wodorotlenku dowolnego metalu,
- planuje doświadczenia, w których wyniku można otrzymać różne wodorotlenki, także praktycznie nierozpuszczalne w wodzie,
- zapisuje równania reakcji otrzymywania różnych wodorotlenków,
- identyfikuje wodorotlenki na podstawie podanych informacji,
- odczytuje równania reakcji chemicznych.

Ocena celująca:

wymagania na ocenę bardzo dobrą oraz:

Uczeń:

- opisuje i bada właściwości wodorotlenków amfoterycznych.

III. Uczeń jest zobowiązany być przygotowanym do każdej lekcji, sprawdzianu i kartkówki. Pojedyncza nieobecność na lekcji nie zwalnia ucznia z przygotowania się do zajęć, ma obowiązek uzupełnienia braków.